

P o k y n

upravující metodiku hlášení nesrovnalostí zjištěných při implementaci strukturálních fondů, Fondu soudržnosti, Evropského rybářského fondu a v rámci financování společné zemědělské politiky Evropskému úřadu pro boj proti podvodům (OLAF)

Ministerstvo financí vydává, v souladu s ustanovením § 7 odst. 1 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), pro hlášení nesrovnalostí zjištěných při implementaci strukturálních fondů, Fondu soudržnosti, Evropského rybářského fondu a v rámci financování společné zemědělské politiky Evropskému úřadu pro boj proti podvodům OLAF, tento pokyn.

Listopad 2009

1. ÚVOD.....	3
2. RELEVANTNÍ PRÁVNÍ PŘEDPISY A DOKUMENTY.....	3
2.1. Obecná nařízení na ochranu finančních zájmů ES	3
2.2. Strukturální fondy, Fond soudržnosti a Evropský rybářský fond	3
2.4. Společná zemědělská politika	3
2.5. Právní předpisy ČR, ostatní dokumenty a odkazy	3
3. NÁRODNÍ STRATEGIE, OLAF, SÍŤ AFCOS A PRACOVNÍ SKUPINA PRO NESROVNALOSTI AFCOS	3
3.1. Národní strategie na ochranu finančních zájmů Evropských společenství.....	3
3.2. Evropský úřad pro boj proti podvodům OLAF.....	3
3.3. Anti-Fraud Co-ordination Structure - AFCOS	3
3.4. Pracovní skupina pro nesrovnalosti AFCOS	3
4. NESROVNALOST A SOUVISEJÍCÍ POJMY.....	3
4.1. Nesrovnalost	3
4.2. Výjimky z ohlašovací povinnosti.....	3
5. TYPY HLÁŠENÍ ČLENSKÝCH STÁTŮ.....	3
5.1. Úvodní zprávy.....	3
5.2. Naléhavé případy	3
5.3. Zprávy o následných krocích.....	3
6. POSTUP ORGÁNŮ ZAPOJENÝCH DO HLÁŠENÍ NESROVNALOSTÍ.....	3
6.1. Strukturální fondy, Fond soudržnosti, Evropský rybářský fond.....	3
6.1.1. Povinnost oznámit podezření na nesrovnalost řídicímu orgánu	3
6.1.2. Řídící orgány.....	3
6.1.3. Kontaktní body sítě AFCOS	3
6.2. Společná zemědělská politika	3
6.2.1. Platební agentura – Státní zemědělský intervenční fond	3
6.2.2. Zvláštní orgán	3
6.2.3. Kontaktní bod AFCOS na Ministerstvu zemědělství.....	3
7. OHLAŠOVACÍ POVINNOST DLE PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ ČR.....	3

1. Úvod

V souvislosti se vstupem do Evropské unie v roce 2004 získala Česká republika možnost čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF). Změnou v systému fondů pro nové programové období 2007 – 2013 lze nyní čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů (SF), Fondu soudržnosti (FS), Evropského rybářského fondu (ERF) a v rámci společné zemědělské politiky též z Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV).

Předpokládaná alokovaná částka na období 2007 – 2013 činí cca 30 mld EUR, z čehož:

- 14 mld EUR má být poskytnuto v rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj
- 9 mld EUR v rámci Fondu soudržnosti
- 3,8 mld EUR v rámci Evropského sociálního fondu
- 3 mld EUR v rámci Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova
- 0,2 mld EUR v rámci Evropského rybářského fondu

Tento Metodický pokyn se detailněji věnuje problematice hlášení nesrovnalostí (resp. podezření na nesrovnalost) identifikovaných v rámci implementace evropských fondů v obou programových obdobích.

Hlášení nesrovnalostí je základní povinností všech členských států a je podáváno Evropskému úřadu pro boj proti podvodům (OLAF) formou pravidelných čtvrtletních zpráv, ve kterých se uvádějí informace nejen o prvotně identifikovaných nesrovnalostech, ale i informace o vývoji v šetření již dříve nahlášených nesrovnalostí.

V oblasti nesrovnalostí komunitární právo stanovuje povinnosti pouze členských států, činnost jednotlivých orgánů zapojených do implementace je regulována vnitrostátními předpisy a metodickými pokyny. Základní rámec přístupu k finančnímu řízení a kontrole SF, FS a ERF je vytvořen v obou Metodikách finančních toků a kontroly pro období 2004 – 2006 a pro období 2007 – 2013, jejichž závaznost vyplývá z usnesení vlády č. 678/2003, resp. z usnesení vlády č. 1352/2006. Problematika ochrany finančních zájmů Evropských společenství je upravena v dokumentu Národní strategie na ochranu finančních zájmů Evropských společenství, jež byla schválena usnesením vlády č. 535/2008 ze dne 14. května 2008.

Samotný proces hlášení nesrovnalostí lze rozdělit na **vnitřní** a **vnější** úroveň, přičemž **vnitřní** úroveň je charakterizována všemi subjekty zapojenými do implementace. Vrcholem této úrovně jsou řídicí orgány, resp. Státní zemědělský intervenční fond (SZIF), u kterých se soustřeďují veškeré informace o nesrovnalostech, na jejichž základě tyto orgány zpracovávají různé typy hlášení.

Do **vnější** úrovně hlášení nesrovnalostí spadají činnosti resortních pracovníků sítě AFCOS, kteří hlášení z vnitřní úrovně zpracovávají a zasílají Evropskému úřadu pro boj proti podvodům OLAF, pracovníků Ministerstva financí odboru 17 – Kontrola jakožto centrálního kontaktního bodu sítě AFCOS a pracovníků Nejvyššího státního zastupitelství, jež zabezpečuje činnosti ve vztahu k věcem, kde již probíhá trestní řízení pro trestné činy narušující finanční zájmy ES a Evropským úřadem pro boj proti podvodům OLAF.

Pro postup týkající se hlášení nesrovnalostí neoprávněného či nesprávného použití prostředků čerpaných z předstrukturálních nástrojů zůstává v platnosti Metodický pokyn CHJ č. 5 vydaný Ministerstvem financí pod č.j. 173/5 325/2004 pouze s tou změnou, že pravidelné čtvrtletní hlášení nesrovnalostí zjištěných v rámci implementace těchto nástrojů zasílá úřadu OLAF Ministerstvo financí odbor 17 – Kontrola jakožto centrální kontaktní bod sítě AFCOS.

2. Relevantní právní předpisy a dokumenty

Níže uvedené právní předpisy je vždy třeba aplikovat v platném znění. Metodiky a pokyny jsou též průběžně aktualizovány.

2.1. Obecná nařízení na ochranu finančních zájmů ES

- Nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2988/1995 ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství;
- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 1073/99 ze dne 25. května 1999, o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF);
- Nařízení Rady (EURATOM) č. 1074/1999 ze dne 25. května, o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF);
- Pracovní dokument COCOLAF 11/04/2002 - Požadavek hlásit „irregularities“ (nesrovnalosti) praktická opatření, OLAF, EK

2.2. Strukturální fondy, Fond soudržnosti a Evropský rybářský fond

- Nařízení Komise (ES) č. 1681/1994 ze dne 11. července 1994, o nesrovnalostech a navrácení chybně vyplacených částek v souvislosti s financováním strukturálních politik a organizaci informačního systému v této oblasti;
- Nařízení Komise (ES) č. 1831/1994 ze dne 26. července 1994, o nesrovnalostech a navrácení chybně vyplacených částek v souvislosti s financováním Fondu soudržnosti a organizaci informačního systému v této oblasti;
- Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999;
- Nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 ze dne 27. července 2006, o Evropském rybářském fondu;
- Nařízení Komise (ES) č. 1828/2006 ze dne 8. prosince 2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení EP a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj;
- Nařízení Komise (ES) č. 498/2007 ze dne 26. března 2007, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1198/2006, o Evropském rybářském fondu

2.4. Společná zemědělská politika

- Nařízení Rady (EHS) č. 595/1991 ze dne 4. března 1991, které se týká nesrovnalostí a navrácení finančních prostředků nesprávně použitých v souvislosti s financováním společné zemědělské politiky;
- Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005, o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova;
- Nařízení Rady (ES) č. 1290/2005 ze dne 21. června 2006, o financování společné zemědělské politiky;
- Nařízení Komise (ES) č. 885/2006 ze dne 21. června 2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla nařízení Rady (ES) č. 1290/2005, pokud jde o akreditaci platebních agentur a dalších subjektů a schválení účetní závěrky EZZF a EZFRV;
- Nařízení Komise (ES) č. 1848/2006 ze dne 14. prosince 2006, o nesrovnalostech a zpětném získávání částek neoprávněně vyplacených v rámci financování společné zemědělské politiky, o organizaci informačního systému v této oblasti a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 595/1991

2.5. Právní předpisy ČR, ostatní dokumenty a odkazy

- Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (viz. novela č. 122/2008 Sb.); od 1. 1. 2010 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník;
- Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole;
- Zákon č. 337/1992 Sb., o právech daní a poplatků;
- Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství;
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech;
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních samosprávných celků;
- Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů;
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých souvisejících zákonů (o finanční kontrole);
- Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole;
- Usnesení vlády č. 601 z roku 2003 ke zdokonalení spolupráce mezi Evropským úřadem pro potírání podvodných jednání a státními orgány České republiky;
- Metodika finančních toků a kontroly strukturálních fondů a Fondu soudružnosti, vzata na vědomí usnesením vlády č. 678 z roku 2003;
- Usnesení vlády č. 689 z roku 2003 k návrhu na institucionální zajištění implementace Společné zemědělské politiky v rámci záruční sekce EZOF;
- Usnesení vlády č. 341 z roku 2004 o Pokynech k řízení finančních toků prostředků na financování opatření Společné zemědělské politiky Evropské unie ze záruční sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu;
- Národní strategie proti podvodným jednáním poškozujícím a ohrožujícím finanční zájmy Evropských společenství – schválená usnesením vlády č. 456 z roku 2004;

- Metodická pomůcka MF obsahující výklad pojmů, podklady a pokyny pro hlášení zjištěných nesrovnalostí s vazbou na Nejvyšší státní zastupitelství a Evropský úřad pro potírání podvodných jednání (OLAF)
- Metodický pokyn – nesrovnalosti (nařízení Rady č. 2988/1995 a nařízení Komise č. 1681/1994);
- Usnesení vlády č. 198 z roku 2006 ke koordinaci přípravy České republiky na čerpání finančních prostředků ze SF a FS Evropské unie v letech 2007 – 2013;
- Usnesení vlády ČR č. 603 z roku 2006 k finančním tokům Společné zemědělské politiky a Společné rybářské politiky v ČR pro období let 2007 – 2013;
- Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudružnosti a Evropského rybářského fondu, přijata na základě usnesení vlády č. 678/2003, resp. č. 1352 z roku 2006;
- Usnesení vlády ČR č. 1010 z roku 2007 o změně postavení centrálního kontaktního bodu systému AFCOS v ČR;
- Národní strategie na ochranu finančních zájmů Evropských společenství – schválena usnesením vlády č. 535 z roku 2008;
- IS MSSF-CENTRAL Dokumentace – zpracování formulářů pro nesrovnalosti;
- Modul Member State 1681 – Uživatelská příručka;
- Příručka Modul AFIS/ECR podle Nařízení č. 1848/2006;
- <http://www.mfer.cz/cps/rde/xchg/>;
- <http://www.strukturalni-fondy.cz/>

3. Národní strategie, OLAF, síť AFCOS a Pracovní skupina pro nesrovnalosti AFCOS

3.1. Národní strategie na ochranu finančních zájmů Evropských společenství

Vláda České republiky (dále jen „ČR“) svým usnesením ze dne 5. září 2007 č. 1010 o změně postavení centrálního kontaktního bodu systému Anti-Fraud Co-ordination Structure (AFCOS) v České republice v bodu IV/2 uložila ministru financí ve spolupráci s ministrem spravedlnosti a nejvyšší státní zástupkyní zpracovat a do 30. dubna 2008 předložit vládě ke schválení novou Národní strategii na ochranu finančních zájmů Evropských společenství (dále jen „Strategie“), v návaznosti na aktuální právní stav v oblasti národní legislativy ES/EU, která nahradí dosavadní Národní strategii proti podvodným jednáním poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Evropských společenství schválenou usnesením vlády ČR č. 456 ze dne 12. května 2004.

Tento materiál přijala vláda České republiky svým usnesením ze dne 14. května 2008 o Národní strategii na ochranu finančních zájmů Evropských společenství a v bodu III/2 uložila ministru financí vypracovat a předložit vládě v termínu do 30. září 2008 návrh Akčního plánu, obsahujícího postup plnění úkolů jednotlivých subjektů zúčastněných na implementaci finančních prostředků z Evropských společenství, zabezpečující naplňování cílů Strategie.

Cílem Strategie je zabezpečit důslednou ochranu finančních zájmů ES v ČR požadovanou čl. 280 Smlouvy o založení Evropských společenství a co nejefektivněji využít a ochránit finanční prostředky, které budou ČR poskytnuty z rozpočtu ES v programovém období 2007 – 2013.

Strategie spočívá v nastavení kontrolních mechanismů k zajištění prevence vzniku nesrovnalostí v oblasti finanční kontroly včetně interního auditu; boje proti korupci; hlášení a šetření nesrovnalostí a jejich nápravy včetně vymožení prostředků dotčených nesrovnalostí a zajištění vrácení vymožených prostředků EU do rozpočtu EU. Národní strategie stanoví určitý rámcový postup v jednotlivých daných oblastech, s cílem zabezpečit ochranu finančních zájmů ES. Na tuto Národní strategii navazuje Akční plán plnění priorit a cílů Národní strategie na ochranu finančních zájmů Evropských společenství v České republice, který přijala vláda České republiky svým usnesením č. 1275 ze dne 15. října 2008.

3.2. Evropský úřad pro boj proti podvodům OLAF

Evropský úřad pro boj proti podvodům OLAF (Organisation de la Lutte Antifraude) byl zřízen Evropskou komisí rozhodnutím č. 352/1999 s účinností od 1. června 1999, kdy vstoupila v účinnost nařízení č. 1073/1999 a nařízení č. 1074/1999 jako úřad na ochranu finančních a ekonomických zájmů ES, jakožto i úřad, který by byl schopen účinně bojovat proti organizovanému zločinu, podvodům a všem dalším nezákonným aktivitám útočícím na rozpočet Evropské unie.

Tento úřad přijímá hlášení o zjištěných nesrovnalostech, tyto údaje eviduje a analyzuje. Na základě výsledků analýz doporučuje přijetí systémových opatření k minimalizaci rizika zneužití finančních prostředků z fondů EU.

3.3. Anti-Fraud Co-ordination Structure - AFCOS

V průběhu první poloviny roku 2002 byly uzavřeny „Dohody mezi NSZ a jednotlivými resorty o vzájemné informovanosti v boji proti podvodům a jinému protiprávnímu jednání poškozujícímu finanční zájmy Společenství v období před vstupem České republiky do Evropské unie“ a zároveň ministři příslušných resortů jmenovali pro spolupráci s NSZ odpovědné pracovníky (zpravidla zaměstnance útvaru kontroly či interního auditu).

V souladu s uzavřenými Dohodami byl ustanoven Výbor pro registraci výsledků šetření případů podle čl. 3 těchto Dohod, a tím byla vytvořena struktura pro spolupráci s úřadem OLAF v České republice tzv. síť **AFCOS (Anti-Fraud Co-ordination Structure)**.

Na základě usnesení vlády ze dne 5. září 2007 č. 1010 o změně postavení centrálního kontaktního bodu systému Anti-Fraud Co-ordination Structure (AFCOS) v České republice došlo k přechodu postavení centrálního kontaktního bodu sítě AFCOS z Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „NSZ“) na Ministerstvo financí – odbor Kontrola (dále jen „MF – Kontrola“) s účinností od 1. ledna 2008.

V síti AFCOS jsou zapojeni pracovníci následujících subjektů :

- Ministerstvo financí
- Ministerstvo dopravy
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Ministerstvo pro místní rozvoj
- Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- Ministerstvo zemědělství
- Ministerstvo životního prostředí
- Generální ředitelství cel
- Nejvyšší státní zastupitelství
- Nejvyšší kontrolní úřad
- Policejní prezídium
- Magistrát hl. m. Prahy
- Regionální rada regionu soudržnosti Střední Čechy
- Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod
- Regionální rada regionu soudržnosti Jihozápad
- Regionální rada regionu soudržnosti Severovýchod
- Regionální rada regionu soudržnosti Severozápad
- Regionální rada regionu soudržnosti Střední Morava
- Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko

3.4. Pracovní skupina pro nesrovnalosti AFCOS

Pracovní skupina pro nesrovnalosti AFCOS byla zřízena za účelem koordinování činností spojených s hlášením nesrovnalostí v rámci vnitřní úrovně systému České republiky a zejména v rámci vnější úrovně hlášení České republiky jako členského státu Evropské unie Evropskému úřadu pro boj proti podvodům OLAF. Tato pracovní skupina si dává kromě jiného za cíl projednávání případných nejasností systémového charakteru související s hlášením nesrovnalostí a přijímání opatření k jejich odstranění, přijímání opatření na úseku metodického řízení systému hlášení nesrovnalostí, zabezpečování vzdělávacích aktivit a zajišťování konzultační činnosti pro zpracování a odesílání pravidelných čtvrtletních zpráv o nesrovnalostech prostřednictvím informačního systému AFIS (Anti-Fraud Information System) resp. informačního systému IMS (Irregularity Management System). Jednání této pracovní skupiny svolává a organizuje Centrální kontaktní bod sítě AFCOS.

Složení Pracovní skupiny pro nesrovnalosti AFCOS :

- Ministerstvo financí
- Ministerstvo dopravy
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Ministerstvo pro místní rozvoj
- Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- Ministerstvo zemědělství
- Ministerstvo životního prostředí
- Generální ředitelství cel
- Nejvyšší státní zastupitelství
- Nejvyšší kontrolní úřad
- Policejní prezídium
- Magistrát hl. m. Prahy
- Regionální rada regionu soudržnosti Střední Čechy
- Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod
- Regionální rada regionu soudržnosti Jihozápad
- Regionální rada regionu soudržnosti Severovýchod
- Regionální rada regionu soudržnosti Severozápad
- Regionální rada regionu soudržnosti Střední Morava
- Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko

4. Nesrovnalost a související pojmy

Nesrovnalosti a podvodná jednání musí být identifikovány, hlášeny a analyzovány zejména proto, že :

- poškozují nebo ohrožují finanční zájmy Evropských Společenství,
- poškozují nebo ohrožují národní finanční zájmy,
- mohou upozornit na existující nebo hrozící větší národní nebo mezinárodní podvody nebo na jejich trendy.

4.1. Nesrovnalost

Obecná definice zakotvená v nařízení Rady (ES, EURATOM) č. 2988/1995, o ochraně finančních zájmů Evropských společenství:

„Nesrovnalostí“ se rozumí jakékoli porušení právního předpisu Společenství vyplývající z jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu, v důsledku kterého je nebo by mohl být poškozen souhrnný rozpočet Společenství nebo rozpočty Společenstvím spravované, a to buď snížením nebo ztrátou příjmů z vlastních zdrojů vybíraných přímo ve prospěch Společenství, nebo formou neoprávněného výdaje¹.

Tato definice se vztahuje na případy zjištěné v rámci financování společné zemědělské politiky (nařízení Komise (ES) č. 1848/2006 na ni přímo odkazuje) a na nesrovnalosti v oblasti SF a FS zjištěné před 1. lednem 2006.

Užší vymezení obsahuje úprava SF a FS v nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (podobně též v novelizované verzi nařízení Komise (ES) č. 1681/1994, resp. č. 1831/1994) a úprava ERF v nařízení Rady (ES) č. 1198/2006:

„Nesrovnalostí“ se rozumí porušení právních předpisů Společenství v důsledku jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu, které vede nebo by mohlo vést ke ztrátě v souhrnném rozpočtu EU, a to započtením neoprávněného výdaje do souhrnného rozpočtu.“²

Definice nesrovnalosti je pak dále transformována do právního prostředí ČR v metodikách upravujících implementaci finančních prostředků z jednotlivých fondů. Ze všech interpretací komunitární definice lze odvodit následující pojmové znaky:

1. Jednání hospodářského subjektu

Za jednání se považuje též nekonání povinného subjektu v případech, kdy tento subjekt konat měl.

Úmyslné jednání s cílem poškodit rozpočet EU či veřejné rozpočty ČR se považuje za podvodné jednání.

¹ Článek 1 odst. 2 nařízení Rady č. 2988/1995

² Článek 2 odst. 7 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 a čl. 3 písm. q nařízení Rady (ES) č. 1198/2006

Hospodářským subjektem se rozumí jakákoliv fyzická nebo právnická osoba a ostatní subjekty, které se podílejí na realizaci pomoci z fondů EU, s výjimkou členských států při výkonu veřejných pravomocí.³ V této souvislosti je třeba zdůraznit, že úkony prováděné státními orgány v rámci implementační struktury fondů EU nelze považovat za výkon veřejných pravomocí ve smyslu uvedené definice.

2. Porušení právních předpisů Společenství

Za porušení komunitárního práva je nutné považovat též porušení předpisů vnitrostátních, které slouží k ochraně rozpočtových pravidel.

3. Ohrožení či porušení finančních zájmů Společenství

Jednáním, kterým byl porušen právní předpis, musí být způsobena nebo by jím mohla být způsobena újma rozpočtu EU nebo veřejným rozpočtům ČR.

4.2. Výjimky z ohlašovací povinnosti⁴

Jakékoli jednání splňující výše uvedené znaky je tedy třeba považovat za nesrovnalost a plnit ohlašovací povinnost. Ohlašovací povinnosti však nepodléhají všechny případy nesrovnalosti. Především byl stanoven limit pro výši finanční újmy, která byla nebo mohla být rozpočtu Společenství způsobena. Pokud je tedy výše újmy nižší než stanovený limit, hlásí se nesrovnalost jen na výslovné vyžádání Komise – viz. nařízení Komise (ES) č. 1828/2006 čl. 28 odst. 2:

- pro hlášení nesrovnalostí je dán limit **10 000 EUR**⁵

Dále pak právní normy ES uvádějí výčet případů, kdy za určitých podmínek též není nutné nesrovnalost sdělovat:

„Pokud k nesrovnalosti došlo kvůli částečnému nebo celkovému pochybení při provádění operace (projektu) spolufinancované z rozpočtu Společenství z důvodu úpadku příjemce. Nesrovnalosti, ke kterým došlo před úpadkem však musí být sděleny.“ (Tato výjimka platí pro SF a FS již od 1.ledna 2006, pro SZP od 1.ledna 2007)

„Pokud příjemce ohlásil správnímu orgánu ze své vůle nebo před tím, než je příslušný orgán zjistil, ať už před či po poskytnutí veřejného příspěvku.“

„Pokud správní orgán zjistí chybu týkající se způsobilosti financovaného projektu a chybu před vyplacením veřejného příspěvku opraví.“⁶

³ Článek 27 písm. a) nařízení Komise (ES) č. 1828/2006, obdobně též čl. 54 odst. 1 nařízení Komise (ES) č. (ERF) a čl. 2 odst. 2 nařízení Komise (ES) č. 1848/2006.

⁴ Na vnitřní úrovni je třeba nesrovnalosti hlásit i v těchto případech. Kontaktní body AFCOS je evidují a jsou dostupné k dalšímu využití (např. analýza rizik kontrol a auditů).

⁵ Čl. 36 nařízení Komise (ES) č. 1828/2006, Článek 6 nařízení Komise (ES) č. 1848/2006, čl. 63 nařízení Komise (ES) č. ERF.

⁶ Čl. 29 odst. 2 nařízení Komise (ES) č. 1828/2006, Článek 3 odst. 2 nařízení Komise (ES) č. 1848/2006,

Tyto výjimky se vztahují jen na neúmyslné jednání. Podezření na podvod se hlásí vždy!

- Podobně (kromě případů úpadku příjemce) stanovil výjimky z hlášení Pracovní dokument COCOLAF z roku 2002(11/04/2002), který tak činil nad rámec tehdejší právní úpravy a navíc pojmenoval další výjimku platnou pro všechny tři typy hlášení:

5. Typy hlášení členských států⁷

čl. 55 odst. 2 nařízení Komise (ES) č. ERF.

⁷ Zde jsou použita pojmenování dle nařízení č. 1828/2006 odlišná od dalších nařízení, ovšem obsahově se jedná

5.1. Úvodní zprávy

Jedná se o pravidelné čtvrtletní hlášení nesrovnalostí, jež jsou předmětem prvotního správního nebo soudního zjištění.

Za toto zjištění se považuje „první písemné posouzení příslušného správního nebo soudního orgánu, ve kterém se na základě konkrétních skutečností dospívá k závěru, že došlo k nesrovnalosti, aniž je tím dotčena možnost, že takový závěr může být podle průběhu řízení následně revidován či stažen“⁸

Tímto okamžikem vzniká povinnost členského státu hlásit Komisi zjištěné podezření na nesrovnalost v rámci pravidelného čtvrtletního hlášení. V praxi se bude v případě správního zjištění jednat zejména o konstatování nesrovnalosti orgánem zodpovědným za šetření nesrovnalostí, který zejména vychází z kontrolního protokolu či zprávy z auditu po ukončené kontrole/auditě, tzn. po vypořádání námitek či po marném uplynutí lhůty k jejich vznesení. O podezření na nesrovnalost se jedná až do pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu (např. FÚ, regionální rady, soudy atd.)

Pokud nové nesrovnalosti nebyly za dané čtvrtletí zjištěny, hlásí se i tato skutečnost Komisi.

5.2. Naléhavé případy

Též v těchto případech se hlásí nesrovnalosti, jež jsou předmětem prvotního správního nebo soudního zjištění. Nejedná se ovšem o pravidelně se opakující zprávy, nýbrž o závažné případy, které je třeba hlásit neprodleně po jejich zjištění, protože:

- a) se nesrovnalost může rychle projevit na území jiného členského státu
- b) bylo použito nových nezákonných praktik – viz. nařízení Komise (ES) č. 1828/2006, čl. 29

5.3. Zprávy o následných krocích

Tímto hlášením je Komise informována o vývoji řešení případů nesrovnalostí, které byly již dříve nahlášeny. Tyto nové informace členské státy zasílají Komisi jako součást pravidelných čtvrtletních zpráv.

6. Postup orgánů zapojených do hlášení nesrovnalostí

o tytéž typy. Rozdíly jsou způsobeny různými překlady.

⁸ Článek 27 písm. b) nařízení Komise (ES) č. 1828/2006, obdobně též čl. 2 odst. 3 nařízení Komise (ES) č. 1848/2006.

6.1. Strukturální fondy, Fond soudržnosti, Evropský rybářský fond

6.1.1. Povinnost oznámit podezření na nesrovnalost řídicímu orgánu

Všechny subjekty, které se podílejí na implementaci SF, FS a ERF, jsou povinny informovat neprodleně řídicí orgán o všech zjištěných nesrovnalostech.

Pokud nesrovnalost objeví kontrolní či auditní orgán, neprodleně informuje řídicí orgán a své podezření s ním projedná ještě před ukončením kontroly/auditů. O zjištěních z ukončených kontrol/auditů je řídicí orgán též informován.

Pokud je nesrovnalost zjištěna u Platebního a certifikačního orgánu (dále jen „PCO“)⁹, je o tom bezodkladně zpraven Auditní orgán (dále jen „AO“)¹⁰, který je pak zodpovědný za vyčíslení a hlášení takové nesrovnalosti. AO dále informuje řídicí orgány, jejichž působnosti by se takové zjištění mohlo dotýkat.

6.1.2. Řídicí orgány

Podle Metodik finančních toků a kontroly pro obě programové období je zodpovědný za řešení nesrovnalostí řídicí orgán (dále jen „ŘO“).

Pokud je podezření sděleno ŘO kontrolním/auditním orgánem na základě prováděné kontroly/auditů a toto podezření trvá i po ukončení kontroly/auditů, je ŘO povinen považovat toto podezření za opodstatněné.

Pokud je podezření předáno ŘO z jiných zdrojů, zamítne podezření na nesrovnalost v případech, kdy je toto zjevně neopodstatněné.

Pokud ŘO z důvodu zjevné neopodstatněnosti podezření nezamítne, bez zbytečného prodlení sám zahájí nebo dá podnět k zahájení řízení podle zákona 320/2001 Sb., o finanční kontrole. Výsledky takové kontroly jsou při rozhodování o opodstatněnosti podezření pro ŘO závazné.

Pro všechna opodstatněná podezření na nesrovnalost je ŘO povinen vypracovat v MSC 2007 Individuální měsíční hlášení nesrovnalosti (formulář viz Příloha č. 1) a nejpozději do 15. dne následujícího měsíce od ukončení kontroly/auditů zaslat pracovníkovi síti AFCOS na příslušném resortu/regionální radě, PCO, AO a odboru 17 – Kontrola jakožto Centrálnímu kontaktnímu bodu AFCOS. Vzhledem k tomu, že nesrovnalosti oznamované Komisi musí být vyčísleny v eurech, použije ŘO pro přepočítání částky z CZK měsíční účetní směnný kurz Komise platný pro měsíc, ve kterém byl výdaj zaúčtován certifikačním orgánem a uvede kurz a částku do MSC 2007. Pokud nebyly výdaje zaznamenány v účetnictví certifikačního orgánu, použije ŘO pro přepočítání z CZK do EUR aktuální měsíční účetní kurz Komise platný pro měsíc, ve kterém je nesrovnalost poprvé zaznamenána do MSC 2007. Výjimku tvoří nesrovnalosti z fondů Společné zemědělské politiky, které se hlásí v CZK.

⁹ Odbor Ministerstva financí Národní fond.

¹⁰ Odbor Ministerstva financí Auditní orgán - Centrální harmonizační jednotka

Pokud podle ŘO opodstatněné podezření splňuje znaky uvedené v bodě 5.2., hlásí toto podezření neprodleně bez ohledu na lhůtu danou pro pravidelná měsíční hlášení.

Za každé čtvrtletí je ŘO povinen vypracovat a zaslat pracovníkovi sítě AFCOS na daném resortu/regionální radě, PCO a AO Souhrnné čtvrtletní hlášení nesrovnalostí (formulář viz Příloha č. 2), a to nejpozději do 15. dne po ukončení kalendářního čtvrtletí. Toto hlášení je podáváno písemně na formuláři viz příloha II. Pokud za dané čtvrtletí nebyla zjištěna žádná nová nesrovnalost, informuje ŘO o této skutečnosti stejné orgány ve stejném časovém limitu.

ŘO je povinen získávat informace z dalších řízení týkajících se nesrovnalostí již nahlášených a o vývoji těchto případů podávat zprávy v rámci měsíčních i souhrnných čtvrtletních hlášení (tj. např. zprávy o zahájení/ukončení trestního řízení, o výši vymožených částek atd.).

6.1.3. Kontaktní body sítě AFCOS

Pracovníci kontaktních bodů sítě AFCOS po konzultaci s příslušnými pracovníky ŘO na jednotlivých resortech/regionálních radách posoudí, zda se na obdržené podezření nevztahuje některá z výjimek z hlášení Komisi uvedených v bodě 4.2.

Kontaktní bod AFCOS vypracuje v IS AFIS/IMS pravidelnou čtvrtletní zprávu o prvotních odhaleních, ke kterým bylo zahájeno správní nebo soudní řízení a na které se nevztahují výjimky z oznamovací povinnosti dle Implementačního nařízení. Ke zprávě za čtvrté čtvrtletí roku připojí kontaktní bod AFCOS přehled částek, u kterých se očekává vrácení (výpis z knihy pohledávek k 31.12.) zpracovaný PCO. Poté ji prostřednictvím IS AFIS/IMS předá úřadu OLAF, a to nejpozději do dvou měsíců po uplynutí každého kalendářního čtvrtletí. Kontaktní bod AFCOS dále bezodkladně zašle kopii těchto hlášení v listinné podobě příslušnému ŘO programu. Odbor Kontrola, PCO a AO nahlíží na čtvrtletní zprávy prostřednictvím IS AFIS/IMS.

Uvedený způsob a lhůty pro zasílání hlášení nesrovnalostí je nutno dodržovat i v případě, že nové případy nebyly v daném kalendářním čtvrtletí zjištěny, a ani nedošlo k vývoji v šetření případů již nahlášených nesrovnalostí.

Pokud usoudí, že jsou splněny podmínky naléhavého případu uvedené v bodě 5.2., vypracuje hlášení v systému AFIS (IMS) a zašle jej úřadu OLAF, případně též dalšímu dotčenému členskému státu, okamžitě.

Součástí pravidelných čtvrtletních zpráv jsou též informace o vývoji řízení o nesrovnalostech již nahlášených, které body sítě AFCOS získávají v pravidelných hlášeních od jednotlivých ŘO.

Pokud nesrovnalost spočívá v podezření na spáchání trestného činu (podvodné jednání), může pracovník sítě AFCOS požádat ještě před vyplněním čtvrtletního hlášení NSZ o konzultaci.

6.2. Společná zemědělská politika

6.2.1. Platební agentura – Státní zemědělský intervenční fond

Pro hlášení nesrovnalostí vzniklých v rámci Společné zemědělské politiky je klíčovým orgánem Státní zemědělský intervenční fond (dále jen „SZIF“). SZIF jako subjekt implementační struktury Společné zemědělské politiky v ČR předává zjištěná podezření na nesrovnalost kontaktnímu bodu AFCOS Ministerstva zemědělství, rozhoduje o opodstatněnosti podezření na nesrovnalost. Jeho pozice se dá přirovnat k pozici řídicího orgánu ve SF. SZIF dále vymáhá dlužné částky nesrovnalostí postupem dle zákona o SZIF, o vymožených dlužných částkách informuje v aktualizovaných hlášeních kontaktní bod AFCOS Ministerstva zemědělství.

Pro nově vzniklý EZFRV byl na Ministerstvu zemědělství (MZe) zřízen ŘO EAFRD, který vyjednává delegování určitých pravomocí řídicího orgánu na SZIF.

SZIF hlásí kontaktnímu bodu AFCOS na MZe již počáteční podezření na nesrovnalost a následně jejich potvrzení jako opodstatněná. Tuto zprávu musí zasílat do 20. dne měsíce následujícího po měsíci, ve kterém byla konstatována opodstatněnost podezření. Kopii hlášení zasílá SZIF řídicímu orgánu EZFRV. Formulář hlášení je přílohou Dohody o předávání dat v rámci AFCOS, jež byla uzavřena mezi SZIF a MZe.

V případě, že během měsíce nebyly žádné nesrovnalosti zjištěny, informuje SZIF o tomto faktu kontaktní bod AFCOS (tzv. negativní hlášení). Díky tomuto pravidelnému hlášení má pracovník bodu AFCOS přehled o zjišťovaných nesrovnalostech již během čtvrtletí a SZIF pak nemusí zasílat souhrnné čtvrtletní hlášení, které se užívá pro SF, FS a EZF.

Stejný termín platí též pro hlášení o následných krocích (viz. bod 5.3.), naopak urgentní hlášení (viz. bod 5.2.) musí být podáváno okamžitě. SZIF předává kontaktnímu bodu AFCOS Ministerstva zemědělství prvotní zjištění správním orgánem tzv. PACA, jeho opodstatněnost v rozsahu průběhu správního řízení (včetně vymáhání dlužné částky) je doplňováno následně v aktualizovaných hlášeních, které kontaktní bod AFCOS Ministerstva zemědělství zasílá ve vnější úrovni hlášení prostřednictvím AFIS IMS Evropskému úřadu pro boj proti podvodům OLAF.

6.2.2. Zvláštní orgán

Zvláštní orgán byl zřízen v rámci MZe v souladu s usnesením vlády č. 689/2003 jako útvar, který zajistí realizaci opatření Společné zemědělské politiky (záruční sekce EZOZF) sledování a uplatňování hloubkových kontrol podle nařízení Rady (EHS) č. 4045/89. V oblasti SZP může zjišťovat podezření na nesrovnalosti při výkonu ex post kontrol, které následně hlásí Platební agentuře a také kontaktnímu bodu AFCOS na MZe. Toto hlášení probíhá do 15. dne měsíce, který následuje po odhalení podezření na nesrovnalost.

6.2.3. Kontaktní bod AFCOS na Ministerstvu zemědělství

Pro kontaktní bod AFCOS na Ministerstvu zemědělství platí v zásadě totéž, co bylo řečeno pro body AFCOS v bodě 6.1.3.

Hlášení vyplněná v AFIS obdrží OLAF a NSZ, v IMS pouze OLAF. Dále jsou o tomto hlášení písemně vyrozuměny tyto orgány: MF – Kontrola, PCO, SZIF a případně ŘO EAFRD, RVMZ a EFF. Zvláštnímu orgánu předává kontaktní bod AFCOS hlášení o podezření na nesrovnalost a hlášení o nesrovnalosti zasláná Platební agenturou v rozsahu kontrol stanovených nařízením Rady č. 4045/89.

Pro oblast Společné zemědělské politiky vyplývají další povinnosti hlásit nesrovnalosti podle nařízení Rady (ES) č. 1469/1995, které je prováděno nařízením Komise (ES) č. 745/1996 (tzv. Black List). Pokud se jeden hospodářský subjekt dopustí v rámci jednoho roku¹¹ jedné či více nesrovnalostí, jejichž souhrnná hodnota přesahuje 10 000 EUR, musí pracovník sítě AFCOS na Ministerstvu zemědělství co nejdříve¹² hlásit tuto nesrovnalost či souhrn nesrovnalostí úřadu OLAF a dotčeným členským státům prostřednictvím dvou speciálních formulářů.

¹¹ Počítáno od 1. spáchané nesrovnalosti

¹² Objektivní lhůta 4 roky.

7. Ohlašovací povinnost dle právních předpisů ČR

V rámci hlášení nesrovnalostí směrem k EU může dle právních předpisů ČR vzniknout ohlašovací povinnost ve vztahu k následujícím orgánům :

- státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu v případě podezření ze spáchání trestného činu, a to bezprostředně po zjištění podezřelých skutečností, v souladu s obecnou oznamovací povinností státních orgánů dle ustanovení § 8 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů. Trestní oznámení se v těchto případech podává u NSZ, Vrchního státního zastupitelství v Praze či Olomouci, popřípadě u Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality Policie ČR, neboť právě tyto orgány jsou příslušné k prověřování a vyšetřování trestních věcí, v nichž byly ohroženy či poškozeny finanční zájmy Společenství;
- Ministerstvu financí dle ustanovení § 22 a 25 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů, které obsahuje povinnost kontrolních orgánů informovat MF o závažných zjištěních nejpozději do jednoho měsíce od ukončení finanční kontroly. Této oznamovací povinnosti podléhají všechna zjištění neoprávněného použití, zadržení, ztráty nebo poškození veřejných prostředků v hodnotě přesahující 300 000,- Kč a tato povinnost se vztahuje též na nesrovnalosti ve smyslu právních předpisů ES;
- NSZ dle usnesení vlády č. 1010 ze dne 5. září 2007, které ukládá členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy, aby při nesrovnalostech týkajících se finančních prostředků EU, u nichž vniklá nebo předpokládaná škoda činí nejméně 10 000,- EUR, informovali NSZ za účelem prověření, zda nedošlo ke spáchání trestného činu;
- správci daně při zjištění porušení rozpočtové či daňové kázně podle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (§ 34 odst 2), na což též odkazuje § 22 odst. 7 zákona o finanční kontrole.